

mœrore, resurrectionem a morte, vitam æternam a transitu hujus vitæ: promittit regnum cœlorum, refectionem in mensa Patris: promittit quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, sicut paravit diligentibus se (*I Cor. II, 9*). Promittit insuper et seipsum: *Juravit ad Abraham patrem nostrum daturum se nobis (Luc. I, 73)*. In omnibus promissionibus, quæ omne desiderium superant, tota animæ possibilitate curramus. Licet enim sine modo debeat esse ad hoc hominis desiderium; tamen ex defectu hominis recipit in se modum. Quod si desiderium tamen ex defectu circa promissiones Dei modum excedat; non habet hic excessus excessum, et est impatientia commendabilis, cum spes quæ differtur, affligit animam (*Prov. XIII, 12*). Amor ex desiderio juge recipit incrementum. David dilationem hanc impatientissime ferens: *Quemadmodum, inquit, desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus (Psal. XLI, 2)*. Apostolus etiam patientiæ impatiens: *Coarctor, inquit, e duobus, desiderium habens dissolvi, et esse cum Christo: multo enim melius. Permanere autem in carne necessarium propter vos (Philipp. I, 23, 24)*. Sponsa etiam desiderio Sponsi ardentem et impatientem exæstuans, atque cœlestium virtutum sanctorumque precibus suos commendans affectus: *Adjuro vos, inquit, filiæ Jerusalem, si inveneritis dilectum, nuntiate ei quia amore langueo (Cant. V, 8)*. Et notandum quod amor qui procedit ex desiderio promissorum, proprius est animæ. Nam in sanctorum desideriiis hæc affectio animæ frequenter exprimitur, ut illud est, *Concupiscit et deficit anima mea in atria Domini (Psal. LXXXIII, 3)*: et item, *Sitivit anima mea ad te, Deus (Psal. XLI, 3)*: et alibi propheta, *Nomen tuum, Domine, et memoriale tuum in desiderio animæ. Anima mea desideravit te in nocte, sed et spiritus meus in precordiis meis (Isa. XXVI, 8, 9)*.

CAPUT XXIX.

Deum diligendum in suis judiciis.

89. Sicut autem ex beneficiis Dei procedit affectio, qua Deum toto corde diligimus; ex promissionibus vero Dei desiderium surgit, quo mediante Deum tota anima affectamus: sic ex judiciis Dei causam et judicium habet amor, quo Deum tota virtute, totisque viribus, id est fortiter et constanter, amamus. Est autem judicium Dei desiderabile, juxta illud: *Aspice in me et miserere mei, secundum judicium diligentium nomen tuum (Ps. CXVIII, 132)*. Est etiam judicium terribile, de quo dicitur: *Non intres in judicium cum servo tuo, Domine (Psal. CXLII, 2)*. Ex hoc horrendo judicio nemo Deum diligit, aut se ipsum. Deus itaque justissimo judicio suo quibusdam hic miseretur, non miserturus in futuro; quosdam autem flagellat tanquam iratus, ut ira et flagella ipsius afflictis in gloriam convertantur. Dimittit illos secundum desideria cordis ipsorum, ut eant in adinventionibus suis (*Psal. LXXX, 13*), ut iniquitatem iniquitati apponant (*Psal. LXVIII, 28*); ut qui in sordibus sunt plus sordescant (*Apoc. XXII, 11*). De

hac misericordia et ira propheta loquitur dicens, *Quis sapiens, et custodiet hæc, et intelliget misericordias Domini (Ps. CVI, 43)?* et idem, *Quis novit potestatem iræ tuæ, aut quis poterit præ timore tuo iram tuam dinumerare? (Psal. LXXXIX, 11, 12)*. *O quam magnificata sunt opera tua, Deus! nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ. Vir insipiens non cognoscet, et stultus non intelliget hæc (Ps. XCI, 6, 7)*. Propterea prosperitas stultorum perdet eos (*Prov. I, 32*).

90. Quod si a Deo corrigantur, neque mundantur, neque emendantur: sed est emundatio eis suæ destructionis occasio, juxta illud, *Destruxisti eos ab emundatione (Psal. LXXXVIII, 45)*. Isti inter flagella Dei murmurant et blasphemant, et pœnis presentibus poenas gehennales accumulunt. Sancti vero Domini inter flagella, et flagella ipsius diligunt propter Deum: gratias etiam agunt Deo de judiciis ejus, se accusantes et cum propheta dicentes, *Omnia quæ fecisti nobis, Domine, in vero judicio fecisti, quia peccavimus tibi; sed da gloriam nomini tuo (Dan. III, et Jerem. XIV)*. Talibus convenit illud propheticum: *Exsultaverunt filii Judæ propter judicium tuum, Domine (Psal. XCVI, 8)*. Sunt qui non solum judicia Dei sustinent patienter, sed ipsi se ipsos judicant, et manum adjuvant flagellantis: accusant se, testificantur contra se, se ipsos judicant, et propriæ sunt executores sententiæ.

91. Judicium Dei operatur patientiam in afflictis. Tribulatio enim patientiam operatur, patientia probationem, probatio spem, spes autem non confundit (*Rom. V, 3-5*). Quando enim esset confusio, ubi est quod omnem spem et omnem fiduciam transcendit, æternæ scilicet gloriæ certitudo? Sub hæc expectatione propheta dicebat, *Domine, in judiciis tuis supersperavi (Psal. CXVIII, 43)*: et idem, *Judicia Domini vera, desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum, et dulciora super mel et favum (Psal. XVIII, 10, 11)*. Cur ergo timebo in die mala (*Psal. XLVIII, 6*)! Consultius est hic puniri, hic uri, hic nos accusando et judicando torqueri, quam incidere in manus Dei viventis (*Hebr. X, 31*), et in die tremenda, damnationis æternæ supplicium a terribili et inexorabili iudice expectare.

CAPUT XXX.

Deum diligi debere in suis mandatis.

92. Deus tota mente diligendus est in suis mandatis. Vult enim Deus, ut tota mens hominis ita inclinet se ad obediendum, ut omnes sensus et affectiones suas impendat observantiæ mandatorum cœlestium. Obedere siquidem Deo, est voluntati ejus per omnia consentire, et sic obediendo vivere; quia vita est in voluntate ejus (*Psal. XXIX, 6*). Cum autem voluntas Dei exprimitur in mandatis ipsius, nec Deum quis possit diligere nisi ejus diligit voluntatem, constat Deum neminem posse diligere, nisi diligit mandata ejus. Est denique probatio dilectionis ex mandatis Dei, si in eis metitemur, si secundum ea operemur, si in eorum exercitio versemur. Quod insinuans propheta, *Meditabor, inquit,*

in mandatis tuis, quæ dilexi. Ecce sollicita meditatio. Et levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi. Ecce diligens operatio. Et exercebor in justificationibus tuis (Psal. CXVIII, 47, 48). Ecce justificans exercitatio. De meditatione scriptum est: *Quæ præcepit Deus tibi, hæc cogita semper (Eccli. III, 22)*. Cogitentur siquidem mandata Dei, quam sancta, quam honesta sint, quam dulcissima, et quam salubria, quam jucunda, quam fidelia, et confirmata in sæculum sæculi (*Psal. CX, 8*). In elevatione manuum sancta operatio designatur, cui justus libenter insistit. Certus est enim quod meritis ejus æterna retributio exuberantissime respondebit. Jugis vero exercitatio luctam sibi habet annexam, laboreque continuum. Justus autem pugnat ut coronetur, recepturus ab eo requiem pro labore, qui fingit laborem in præcepto (*Psal. XCIII, 20*).

93. Est itaque probatio charitatis utrum vera sit, si homo mandata Dei dilexerit; si ei meditatione et operatione [al. oratione] et operum exercitatione servierit, cui servire regnare est. Mandatorum siquidem obedientia nullus est meriti, nisi ex charitate procedat. Quia enim annexæ sunt obedientia et charitas; ideo qui non diligit, nec mandata custodit. Audi eum qui veritas est: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit (Joan. XIV, 23)*. Et adjungit manifeste insinuans, quod si quis diligit, obedit: si non obedit, non diligit. Vera sane obedientia est vera observantia mandatorum Dei. Propterea semper obedientia inseparabiliter charitati adhaeret, propter quod scriptum est: *Qui offendit in uno, factus est omnium reus (Jacob. II, 10)*. Quod in uno mandatorum brevis exponi potest, ut de similibus censura similis habeatur. Huic mandato, *Non occides (Exod. XX, 13)*, ille qui non diligit et non occidit, mandatum quidem ad litteram facit, sed non facit ad meritum mandati; quia non diligit. Legem enim facere, non est verba legis exterius sequi, sed mente et intentione obedienter implere. Quia ergo non est sincera obedientia, quæ ex vera dilectione non fit; non dicitur obedire, qui non diligit, licet non occidat, eo quod legem opere tantum, et non intentione pura custodiat. *Charitas siquidem patiens est, benigna est, in quibus obedientia commendatur. Non agit perperam, quia nihil contra conscientiam suam facit. Non inflatur de beneficiis Dei. Non est ambitiosa, quia omnem respuit dominatum. Non quærit quæ sua sunt, sed quæ Christi vel sui proximi: imo etiam ablata non repetit. Non irritatur, ad iracundiam subaudi. Non cogitat malum, ut malum pro malo reddat. Non gaudet iniquitate, subintellige Alterius: ejus enim iniquitas nulla est. Omnia sufferit patienter, omnia credit, omnia sperat, dicta vel promissa a Deo. Omnia sustinet (I Cor. XIII, 4-7), obediendo humiliter.*

94. Qui ergo ex charitate obedit, legem mandatorum Dei adimplet, quam sine charitate omnino aliquis implere non potest. Ideo ipsa est finis legis (*I Tim. I, 5*), mandatorum impletio, et terminus

perfectæ consummationis. *Omnis consummationis vidi finem, latum mandatum tuum nimis (Psal. XVIII, 96)*. Hæc est testimonium conscientie nostræ. Hæc est gloria nobis proveniens a Spiritu veritatis. Spiritus enim veritatis perhibet testimonium spiritui nostro, quod filii Dei sumus (*Rom. VIII, 16*), regenerati in spem vitæ per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis (*I Petr. I, 3*). Quam regenerationem Joannes evangelista insinuans dicit: *Scimus quia qui natus est ex Deo non peccat; quia cœlestis generatio, innovatio scilicet charitatis, eum servat (I Joan. V, 9)*, per quam prævidit eum Deus fieri conformem imaginis Filii sui (*Rom. VIII, 29*). Nam etsi David proditioni adulterium homicidiumque adjecerit; licet septem dæmonibus Maria Magdalena laboraverit; licet Petrus culpam apostasiæ incurrerit; non est tamen qui eos de manu Domini erueret. Charitas vitæ innovatio est, per quam crucifigitur et exterminatur in nobis vetus homo, terrenus, animalis et carnalis; sic ambitiones et concupiscentiæ, mala opera, prava desideria, charitate omnia nova faciente, evanescent. Nunc autem, si qua nova creatura est, in ipsa vetera transierunt (*II Cor. V, 17*).

CAPUT XXXI.

Quibus indicium præsentia Dei in anima deprehendatur.

95. Se ergo in affectibus istis provida circumspectione anima rationalis exerceat; sentiat de Domino in bonitate, et in simplicitate cordis sui (*Sap. I, 4*), seque cellam vinariam, ignisque divini receptaculum tanta vigilantia studeat exhibere, ut in die bona Domini, et in hora beneplaciti ejus, cum audierit vocem spiritus, et velut sibilum auræ tenuis sanctum susurrium, offerat affectionem puram, fidelemque intelligentiam, ut spirituales fructus quasi de ligno vitæ colligere mereatur. *Sunt autem fructus spiritus, teste Apostolo, charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, benignitas, temperantia, bonitas, mansuetudo, fides, modestia, castitas (Galat. V, 22, 23)*. O felix anima, si benevolentiam, inspirationem gratiæ cœlestis, suamque circa te præsentiam tibi certis liceat indicium experiri. Tanget enim te quædam in ipsius recordatione suavitas, afficiens nova et inexperta dulcedine, ut quasi abstracta, et quasi a te prorsus aliena exsultes quadam amoenitate cœlesti. Faciunt autem suæ præsentie fidem, quod omnes tui sensus hilariscent, serenatur intelligentia tua, desideria incalescent, gestis et aspiras in amplexus illius quem tenere te sentis, et vereris ne elabatur; et ideo non quantum vis, sed quantum potes, ipsum quodam delectabili nexu intimæ charitatis astrigis.

96. Iste est, o anima, dilectus tuus invisibiliter et incomprehensibiliter, misericorditer et dignanter accedens, ut excitet te, ut se tibi inspiret, in sinu tui amoris tibi se insinuet, ut tuum accendat desiderium, et illuminet interiores oculos, ut inflammet affectum. Sic primitias, non plenitudinem suæ dilectionis, non ad satietatem, sed ad degustationem

tibi exhibet; ut tali experientia probes quam dulcem, quam suavem, quam jucundum, quam delectabilem se tibi præbeat, cum apparuerit gloria ejus; cum eum videris revelatum facie, coronatum diademate Patris sui, quem nunc adoras coronatum diademate matris suæ gloriosæ virginis Mariæ. Hæc est ebrietas sobria tantum. Unde Apostolus: *Sive vivimus, sive morimur* (Rom. xiv, 8), Deo sobrii sumus. Hæc sobria ebrietas vino charitatis efficitur, sicut sponsus in Cantico amoris insinuat dicens: *Comedite, amici, bibite, et inebriamini, charissimi* (Cant. v, 1). In vita primum panem lacrymarum in sudore vultus sui comedit anima militans Deo; post exitum hujus vitæ non pascitur pane doloris: quia jam non erit dolor, neque luctus, quoniam priora transierunt (Apoc. xxi, 4): sed amatorio poculo reficietur et inebriabitur, juxta illud, *Et calix meus inebrians, quam præclarus est* (Psal. xxii, 5)! De hoc etiam calice credo Isaiam dixisse: *Ad te quoque, filia Edom, veniet calix, et inebriaberis* (Thren. iv, 21). Inebriatur ergo ab ubertate domus Dei (Psal. xxxv, 9), bibens vinum merum et novum in regno Patris Christi. Interim autem bibit vinum suum cum lacrymis in mensura, **124** donec Rex introducat eam in cellam vinariam, ut ipsam sibi cellam efficiat, et ordinet in ea charitatem (Cant. ii, 4). Illa siquidem nunc diligens, sed non dilectionis fructum percipiens, et in solis affectibus se exercens, modo dicit, *Vulnerata charitate ego sum*: et ad Angelos et ad sanctos loquitur dicens: *Adjuro vos, filia Jerusalem, si inveneritis dilectum, dicite ei quia amore languo* (ibid. v, 8).

CAPUT XXXII.

Qua ratione amor sit languor.

97. Mirum tamen est quomodo amor sive charitas languor sit sponsæ vel animæ, cum charitas operari multitudinem peccatorum (I Petr. iv, 8); et cum Maria Magdalena, quia multum dilexit, ab infestatione septem dæmoniorum, id est septem criminalium languore, sanata sit (Luc. vii, 47). Porro amor languor est, dum amans desiderii dilatione torquetur, dum sponsi suspirat amplexus. Sed qui sanat omnes infirmitates tuas (Psal. cii, 3), anima mea, tuum languorem sui fruitione curabit, quando se tibi ad habendum, ad videndum, ad fruendum, facie revelata præstabit, et nunquam de cætero separaberis ab osculo et amplexu illius. Gaudebit equidem sponsus super sponsam, et gaudebit super te Deus tuus (Isa. lxii, 5). Tunc languoris angustiam fructus amoris excludet. Languor enim excidit, sed non amor; quia charitas nunquam excidit (I Cor. xiii, 8). Amor igitur nunc languor est, dum cruciatur desiderio vivendi: erit autem satiety, quando jucundabitur usu desiderii. Utendi enim desiderium tantum distat ab usu desiderii, quantum appetitus a plenitudine voti, et quantum fames a satiety.

98. Interim ergo graviter infirmatur, et languore afficitur, dum opem ferat illi super lectum doloris ejus. Vox autem languentis et plangentis est: *Sti-*

A *pate me malis, fulcite me floribus, quia amore languo* (Cant. ii, 5). Initia siquidem virtutum flores sunt, atque fructus honoris et honestatis (Eccli. xxiv, 23). Mala vero maturiora patientiæ sunt exercitia et exempla. Stipatur itaque anima, dum temporis præteriti fructus percipit, convertens in utilitatem propriam Christi flagella, opprobria, et dolores, et cætera quæ passus est, usque ad ignominiam crucis. Et hæc omnia transierunt. Christus enim jam non moritur (Rom. vi, 9). Fructum tamen quotidianum de ipsius passione colligimus. Fulcitur sponsa floribus, quos naturæ humanæ innovatio de Christi resurrectione produxit. Hiems enim transit, imber abiit et recessit, flores apparuerunt in terra nostra. Ille nimirum qui dicit, *Ego flos campi, et lilium convallium* (Cant. i, 11, 12, 1), terram carnis nostræ, quæ sub maledicto veteri spinas et tribulos germinabat (Gen. iii, 18), surgens a mortuis reflorescere fecit, et in novæ regenerationis infantiam nos reduxit. His malis et his floribus stipanda et fulcienda est, ut ea quam habet ad Dominum non torpescat affectio, donec recepta in amplexus sponsi dicat: *Læva ejus sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me* (Cant. ii, 6). Quidquid enim in primo sponsi adventu de illius sinistra nunc recipit, comparatione gloriæ, quam in amplexu dexterae receptura est, modicum reputabit, sicut scriptum est: *In sinistra ejus divitiæ et gloria, et in dextera ejus longitudo vitæ* (Prov. iii, 16).

CAPUT XXXIII.

Dimensiones charitatis.

99. Sane Deus sicut nunc imperfecte et ex parte cognoscitur, sic etiam imperfecte diligitur. Cognitio enim quam de Deo in præsentem habemus, si comparatur ad notitiam patriæ, quando revelata facie videbimus Deum, quando videbitur in gloria sua, quando ostendet faciem suam; sicut ingressus lucis matutinæ per tenuissimam rimam, si ad meridianum splendorem conferatur, quando sol lucet in virtute sua; sic est dilectio Dei, quæ in hac peregrinatione habetur, quasi scintilla ignis exigua, ad magnum illius amoris ignem, quo justis cum Seraphim in illa superna Jerusalem igne charitatis ardebunt. Nunc enim est ignis in Sion: tunc vero caminus erit in Jerusalem (Isa. xxxi, 9). Cum autem in amore Dei erga nos sint, teste Apostolo, *longitudo, latitudo, sublimitas et profundum* (Ephes. iii, 18), charitati divinæ humana dilectio pro suæ insufficientiæ modulo **125** non se coaptat. Deus equidem non superficialiter diligit nos, non simulatorie, non mediocriter: sed plene, sed sincere, sed medullitus, ut et nos *comprehendere possimus cum omnibus sanctis*, quæ sint tantæ charitatis altitudo, latitudo et profundum. Altitudo est excellentia gloriæ, quam præparavit Deus diligentibus se, cujus æstimatio in cor hominis non ascendit. Profunditas ejus, inclinatio majestatis a Patris cœqualitate, exinanitio Filii usque ad formam servi, et usque ad mortem et ignominiam crucifixi. Longitudo ejus est sine initio, et sine fine. Dilectio enim

ejus nec incipit, nec desinit, qui ante mundi constitutionem elegit nos in dilecto Filio suo (Ephes. i, 4); et, sicut scriptum est, *Misericordia ejus ab æterno et usque in æternum super timentes eum* (Psal. cii, 17). Altitudo ejus est ampla, et extensa, et diffusa in omnem benevolentiam modum. Ipse enim vult omnes homines salvos fieri per ipsum (Tim. ii, 4). *Proprio enim Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum*, ipsumque nobis donans, teste Apostolo, *nobis donavit omnia in eo* (Rom. viii, 32).

100. Sic etiam pari vicissitudine charitas hominis se divinæ charitati conformi divisione coaptat. Alta est, dum æterna et cœlestia contempletur. Profunda est, dum ab homine propter Deum vilitas et abjectio affectatur. Longa est, dum finaliter perseverat. Fides enim et spes atque scientia, et cætera evacuabuntur; charitas autem nunquam excidit (I Cor. xiii, 8). Lata est, quia læta est, quando in delectatione justitiæ cor hominis dilatatur. Lata est, cum extenderit se non solum ad Deum et proximum; sed etiam amore pio amplectitur inimicum. Lata est, cujus mandatum latum est, dicente propheta: *Omnes consummationis vidi finem, latum mandatum tuum nimis* (Psal. cxviii, 96). O læta et dilatans charitas, quam magna est domus tua, et iagens locus possessionis tuæ! (Baruch. iii, 24.) cujus latitudinem et longitudinem, et altitudinem et profundum comprehendunt sancti, ut et nos in eadem sagena charitatis possimus pariter comprehendere. Dilatat itaque charitas in sanctis tentorium suum, ut si Deum et proximum dilexerimus, recipiamur in communi exultatione sanctorum.

101. Quocirca non angustemur in visceribus nostris, non coarctemur intra limites quantulæcunque lætitiæ nostræ: credamus in Spiritum sanctum, sanctam catholicam Ecclesiam, sanctorum communionem, ut imperfectum nostrum videant oculi tui (Psal. cxxxviii, 46). Jesu, et in beneplacito tuo, sanctorum communionem, nostra insufficientia suppleatur. Si enim in sanctis dilexerimus Deum, et ipsi pro suorum exigentia meritorum nobis communicabunt beatitudinem apud Deum. Ubi enim in medio diligentium sederit Deus omnia in omnibus, necesse est ut affectus communes gaudiorum communio comitetur. Non solum itaque proximi, sed tota Christi beatitudo, communionem amoris et exultationis, atque alieni participationem gaudii, nostra erit. Quod ergo minus beatitudinis in me habiturus sum, de beatitudine aliena supplebo. Bonum enim quod in Deo vel in proximo diligam, diligendo faciam meum; ut perfectio gaudii alieni meum suppleat defectum. Vis ut familiari exemplo rei hujus faciam fidem? Videt mater filium suum, quem super omnia diligit, regali unctione ac diademate imperiali sceptroque et infulis augustalibus insignitum; quanta est matris dilectio, tanta est exultatio ejus, et filii honorem et gaudium, atque populares applausus, omniumque congratulationem sibi mater appropriat: sic in terra

viventium unusquisque beneficio charitatis omnium beatitudini coxsultat.

102. O communio charitatis, o dulcedo amoris, o securitas, o requies, o sabbatum delicatum, o æternæ felicitatis introitus, quam pretiosorem omnibus thesauris, desiderabiliorem omnibus divitiis, elegantior omnibus regnis operatur charitas de puro corde, et bona conscientia, et fide non ficta! (I Tim. i, 3.) Quis mihi dabit hoc amatorio poculo inebriari, hoc lethargo sopiri, ut totus a corde meo mortuus, totus a me translatus in amorem Dei et proximi, inter has duas sortes, in pace in idipsum dormiam et requiescam? (Psal. iv, 9.) Quis me sanctæ illi communioni adscribet, ubi jucunditas Angelorum transfunditur in omnes, et ab omnibus refunditur in Deum, eritque Deus omnia in omnibus (I Cor. xv, 28), ut sit ipse universis diligentibus eum amor, vita, pax, **126** gaudium, quies, claritas, securitas, et jubilatio, satiety omnium desideriorum, æterna et consummata gloriæ beatitudo. Amen.

CAPUT XXXIV.

Animæ Deum amantis et anhelantis continua suspiria.

103. In persona diligentis et suspirantis et desiderantis animæ dicit Jeremias: *Divisiones aquarum deduxit oculus meus* (Thren. iii, 48). Duo sunt genera compunctionis principaliter; quia Deum sitiens anima prius timore compungitur, postea amore. Prius enim se in lacrymis afficit. Quia dum multitudinem malorum suorum cogitat, pro his perpetua æterna supplicia pertimescit. Cum vero longo fuerit mœrore doloris consumpta, quædam jam de præsumptione veniæ securitas nascitur, et in amore cœlestium gaudiorum animus inflammatur: et quæ prius flebat, ne duceretur ad supplicium, postea amarissime flet, quia incolatum suum in hac vita videt prolongatum. Nonne hæc est mutatio dexterae Excelsi? (Psal. lxxvi, 11.) Et certe non est mirum si flet et dolet se esse in hoc exilio, cum contempletur qui et quales sint Angelorum chori pulcherrimi, quæ illa societas honorum spirituum, quæ jucunditas æternæ visionis Dei: et septem alia quæ illud dulce convivium perficiunt, et beatum faciunt; quæ sunt loci amœnitas, ministrorum dignitas, pulchritudo discumbentium, multiplicitas ferculorum, convivarum securitas, jubili assiduitas, convivii æternitas. Istis consideratis, amplius flet et dolet atque plangit, quod e tantis bonis deest, quam prius fleret cum æterna tormenta metueret; sicque fit ut perfecta compunctio formidinis, trahat ad compunctionem dilectionis: quo cum perveutum fuerit, postest clamare ex ardenti desiderio, et dicere, *Fac, Domine, sponse mi Jesu Christe, me gustare per amorem, quod gusto aliquantulum per cognitionem*. Fames amoris tui languet misera anima mea; refocilla eam, Jesu, et sanet eam dilectio tua, impinguet eam affectus tuus, impleat eam tuus amor mellifluus, et inebriet eam. Eia? vae animæ te non quærenti et te non amanti! vae illis, Domine, qui di-

ligunt creaturas tuas pro te! Anima quæ mundum diligit, peccato servit, et absque te nunquam quieta, neque secunda erit. Unde Augustinus: « Fecisti me, Domine, ad te, et inquietum est cor meum, donec requiescat in te. » O dulcissime Jesu, quando te videbo? quando apparebo ante faciem tuam? *Psal. xli, 3.* quando satiabor pulchritudine tua, in quem desiderant Angeli prospicere? (*I Petr. i, 12.*) O quam excelsus tu es, qui excelsior cælo es. Et tamen in tantum te humiliare dignatus est, quod animas humiles in habitaculum tibi elegisti. Ergo domum tuam decet sanctitudo (*Psal. xcii, 5.*) Hujus tam gloriosi et tam dilecti hospitis possimus sic considerare utilitatem; quoniam mentis quam inhabitat, torpentia excitat, quia gallus est; inquieta frenat, quia magister est; frigida accendit, quia ignis est; accensa moderatur, quia unguentum est; emollit rigida, quia ratio est; fluxa restringit, quia medicina est. Est igitur manifestum, quia amor tuus non est otiosus; quia qui te diligit, non tepescit. Da mihi igitur, optime Jesu, te diligere, et indesinenter meditari de te. Odor tuus, pie Christi Domine, et sponse aman-tissime, suscitatur mortuos, curat ægros. Fac me igitur, charissime Domine Jesu Christe, hæc semper habere in memoria mea, et recordari amaritudinis acetæ et fellis, quod tu, æterna dulcedo, pro nobis gustasti in morte.

104. Consolamini, qui sub chlamyde voluntariæ paupertatis nutrimini, qui lectos sericis tectos respuitis; qui vobiscum Deus in paupertate. Non cubat in deliciis splendidi cubilis. Non invenitur in terra suaviter viventium (*Job, xxviii, 13.*) Vere delicata nimis, in o fatua et inhonesta esset sponsa, quæ sponsum suum sapientem, pulcherrimum et delicatum videret recumbentem in loco humili super fenum, et ipso vidente fugeret, ac sic loco voluptuoso se collocaret. Quid sponsus posset de tali credere, nisi quod vellet divortium sui et sponsi quærere? Noli, anima mea, separationem quærere, sed dic: *Mihi adherere Deo bonum est (Psal. lxxii,*

28). Et nusquam mihi salus, nusquam jucunditas, neque perfecta requies, nisi in te, Jesu Christe sponse fidelissime. Si vis ut recedam a te, da mihi alium te, ut de te fugiam **107** ad te; alioquin non recedam a te. Pauper tecum, vilis tecum, et abjecta multo magis desiderio, quam habitare in tabernaculis peccatorum (*Psal. lxxxiii, 11.*) Mora grata est mihi separari a te ad tempus propter te: sed mora nimis difficilis, aliquo tempore esse sine te; cum tamen tui ad hæc misera caream, sine quo tamen esse non possum.

105. Surgam ergo et circuibō omnia loca quæ potero: non dabo somnum oculis meis, nec requiem pedibus meis, donec inveniam quem diligit anima mea. Effundite lacrymas, oculi mei, et plorate, et nolite deficere, et nolite quiescere, donec illum inveniat. Sed quid faciam, ut illum inveniam? quo me vertam? ad quem ibo? a quo consilium petam? quam interrogabo? quis mei miserebitur? quis me consolabitur? quis mihi indicabit quem diligit anima mea, ut requiescat? Circumspicio, si viderem illum, et non video. Vellem illum invenire, et non invenio. Me miseram! quid agam? quo enim abiit dilectus meus? Quæsi, et non inveni illum; vocavi, et non respondit mihi. Heu! heu! quo abiit gaudium meum? ubi latet amor meus? ubi est dulcedo mea? cur dereliquisti me, salus mea? Heu mihi! Domine, heu! miserere animæ meæ! Recessisti, consolator vitæ meæ, nec valedixisti; mihi; et quid faciam? ubi te unicum bonum meum requiram? et quando te inveniam ego miserabilis? Renuit consolari anima mea (*Psal. lxxvi, 3.*) nisi in te, dulcedo sancta mea. O Salvator meus, veniat, obsecro, tempus quando revelatis oculis inspiciam quem nunc a longe inlamo, apprehendam quem desidero, et amplectar, in abyso amoris tui totus absorbear. Nihil mihi, quæso, sine te dulcescat, nil pretio-um arrideat mihi. Sed da mihi, bone Jesu, in te vivere, et pro amore tuo mori, qui pro me dignabaris amaræ mortis subire tormentum. Amen.

VITIS MYSTICA

SEU

TRACTATUS DE PASSIONE DOMINI

Super, *Ego sum vitis vera.*

Hic tractatus non est S. Bernardi, sed cujusdam alterius auctoris pii, nec indocti, nec inelegantis, qui parvos sermones conscripsit, ex num. 53.

108 PROCEMIUM.

Jesu benigne, vitis vera, lignum vitæ, quod in medio paradisi situm est; Domine Jesu Christe, cujus folia sunt in medicinam, fructus vero in vitam æternam; benedictus flos et fructus Virginis Matris

castissimæ, sine quo nullus sapit, quia tu es æterni Patris Sapientia: mentem meam debilem et aridam pane intellectus, et aqua sapientiæ salutaris dignare reficere, ut te, o clavis David, aperiente, mihi reserentur obscura; et te, o vera lux, radiante, tene-

brosa pandantur: ut per me ministrum humilem, temetipso manifestante et elucidante, loquentes simul et audientes vitam habeamus æternam Amen.

CAPUT PRIMUM.

Christum Jesum esse veram vitem.

1. *Ego sum vitis vera (Joan. xv, 1).* Ipso Domino Jesu Christo adjuvante videamus quasdam proprietates vitis terrestri, in quibus etiam illius supercælestis vitis proprietates nominare possimus: nec tantum ea, quæ exterius ad culturam eidem exhibentur, consideremus. Et primo quidem, quod plantari solet vitis in terra, non seminari, translata de sua vite: quod ad conceptionem Jesu mihi pertinere videtur. Vitis enim primo nata de vite, est Deus genitus de Deo, Filius de Patre, coæternus et consubstantialis ei, de quo genitus est. Sed ut majorem faceret fructum, plantatus est in terra, id est in Virgine Maria conceptus, factus quod non erat, manens quod erat. Benedicta terra hæc, omnium gentium proferens benedictionem. Vere benedicta, quæ Deo dante benignitatem, tam benedictum protulit fructum. Hæc est terra, de qua scriptum est: *Terram non operabatur quisquam, sed irrigabatur a fonte ascendente de paradiso (Gen. ii, 5, 6).* Terra quippe hæc non accepit operationem humanam, ut conciperetur in ea Filius Dei; sed aqua Spiritus sancti irrigata fuit: ita enim legis, *Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi (Luc. i, 35).* Rursum de hac terra scriptum est: *Aperiat terra, et germinabit Salvatorem (Isai. xlv, 8).* Aperta quippe fuit per fidem, credens et obediens angelo: germinavitque vitam salutarem, Salvatorem nostrum æternæ vitæ præmia largientem. Hac itaque vite nostra in lucem edita quædam proprietates culturæ vitis attinentes adhibita sunt.

CAPUT II.

De præcisione vitis, sive de variis mysteriis ad statum exinanitionis Christi spectantibus.

2. Solet enim vitis fructifera præcidi: quod et corporaliter, et figurative accipi potest. Circumcisus enim fuit Jesus; non quod hac circumcissione egeret, quæ in antiquis Patribus debebat originale peccatum, sicut Baptismus in nobis. Nihil enim peccato originali per concupiscentiæ vitium contracto debebat, quia sine omni concupiscentia carnali conceptus erat; sed ne legem, quam ipse dederat, solvere videretur. Moraliter vero docens nos oportere non ægre ferre, si quando penas peccati patimur, quod in nobismetipsis non recognoscimus, cum ipse peccatorum purgator non fuerit designatus pro nobis subire remedium peccatorum. Consolamur ergo dolores nostros, qui nequaquam sine peccato sumus, doloribus illius, qui non pro se, sed pro nobis doluit et vulneratus est, non pro se, sed ut nostris vulneribus mederetur. Vide quantum ad suscipiendos dolores festinavit, quam paratus et promptus sanguinem effundere. Circumcisus pro nobis die nativitatis suæ octavo (*Luc. ii, 21*). Utinam nos saltem et anno octavo non nihil pro Domino pate-

remur. Sed quid dicimus, cum plures inveniamus, et post octo plantatos, vel post octoginta annos, cum naturaliter erit eorum labor et dolor, nec voluntate saltem ad Dominum converti, nec tam mature impensi sanguinis pretiosi memores, tamdiu vanitati subjectam corrigere vitam? Quid miserius? Christus octavam diem a nativitate sua vix expectat ut suum tibi sanguinem impendere incipiat: tu post non dico octo dies, sed nec post octoginta menses, imo et octoginta annos solam non rependis voluntatem? Ille vix natus sanguinem tibi effudit: tu jam moriturus voluntatem tuam non refundis? Bonus profecto Jesus, qui etiam in quarta vigilia venientem servum suscipit poenitentem. Dedisti robor annorum juvenillium hosti Christi! Christo saltem misericorditer expectanti infirmam tribue voluntatem: nec dubites quia illam accipiat. Puer enim natus est nobis (*Isai. ix, 6*), ut parvulis munusculis consoletur; quia parvum parva decent. Quod si quod offers parvum non fuerit, id est humile, per hoc ipsum ad ipsum humile intrare non poteris, qui de se dicit, *Ego sum ostium (Joan. x, 9)*: et alibi, *Venite ad me, omnes; et discite a me quia mitis sum et humilis corde (Matth. xi, 28, 29).*

3. Possumus et alio modo accipere præcisionem vitis nostræ: ut dicamus omnia ab eo præcisa, quibus caruit in hac vita, cum ea tamen habere potuisset; et accipiamus hanc præcisionem a verbo Apostoli dicentis: *Qui cum in forma Dei esset, exinanivit semetipsum, formam servi accipiens (Philipp. ii, 6, 7).* Ipsa enim exinanitio, quædam præcisio est. Sicut enim minuitur vitis, quando præciditur, ita vera vitis Christus incarnatione minoratus ab Angelis, imo et infra omnes homines humiliatus fuit. Quomodo amputata fuit in eo gloria cultro ignominie, potentia cultro abjectionis; voluptas cultro doloris, divitiæ cultro paupertatis. Vide nunc quantum præcisa fuerit. Ille cui famulatur omnis gloria cælorum, imo ipse qui solus vera gloria est, quasi abicit gloriam. Servuli circumdatus indumento sustinet ignominias, confusionibus operitur, ut te a confusionibus redimeret, et ad gloriam pristinam revocaret: ille cujus potenti nutui omnia inferna, terrestria, et supercælestia sunt subjecta, sic fit abjectus, ut reputaretur omnium virorum novissimus (*Isai. liii, 3*). Subjicitur fami, siti, caloribus, frigoribus, doloribus, infirmitatibus; et post hæc tanta mortis supplicium non evadit. Ille qui lucem inhabitat inaccessibilem (*I Tim. vi, 16*), in quem desiderant Angeli prospicere (*I Petr. i, 12*), cujus solius odor sanctorum sic meates inebriat, ut et mundi præsentis, et sui ipsorum oblii totis viribus currant post ipsum; tanto doloris subjicitur, ut in ipso veraciter noscatur impletum quod ante dixerat per Prophetas: *O vos omnes qui transitis per viam, attendite et videte, si est dolor similis sicut dolor meus! (Thren. i, 12).* Ille in quo omnes thesauri sapientiæ et scientiæ Dei sunt absconditi (*Coloss. ii, 3*). Rex regum, dives in om-